

sendt et signal, ikke så meget et signal til verdenssamfundet, i virkeligheden ikke så meget til Algeriets regering, men frem for alt at der bliver sendt et signal til de kræfter, der i Algeriet kæmper for menneskerettigheder, og som arbejder for at gøre situationen bedre dér. De har behov for at vide, at vi støtter dem, og det har de behov for at vide med klare og rene ord. Derfor er det klart, at vi opfordrer til at stemme for det forslag til vedtagelse, som SF og Enhedslisten har fremsat.

Niels Ahlmann-Ohlsen (KF):

Jeg synes, at Folketinget kan være sig selv bekendt, når Folketinget om lidt med et stort flertal stemmer for det forslag til vedtagelse, der er fremsat af regeringspartierne, af Det Konservative Folkeparti, Venstre og CD. Man skal nemlig huske på, at med den vedtagelse i Folketinget i dag sender vi selvfølgelig et signal til kredsene i Algeriet, men vi sender også et signal til en række andre lande.

Ved Europarådets parlamentariske samlings møde i sidste uge var det interessant, at ud af 14 indlæg var der 2 danske indlæg, men der var ikke indlæg fra Sverige, der var ikke indlæg fra Finland, og dermed var der også blandt de baltiske lande tøven med et engagement i denne vigtige sag. Derfor vil dagens vedtagelse i Folketinget være et signal til vores nye »europæiske« venner fra Sverige og Finland, men også til de baltiske lande – et signal om, at er man med i den store familiekreds, må man også kunne tage sig engageret af problemstillinger omkring menneskerettigheder ikke bare i ens eget nærområde, men også i det samlede europæiske nærområde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 47 af Lotte Henriksen (S), Jens Hald Madsen (V), Niels Ahlmann-Ohlsen (KF), Bjørn Elmquist (RV) og Arne Melchior (CD) (se foran) vedtoges med 89 stemmer (S, V, KF, RV, FP, CD og DF); 14 (SF og EL) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag til vedtagelse nr. V 46 af Søren Søndergaard (EL) og Gert Petersen (SF).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 86:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af De Forenede Nationers traktat om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremsat 10/12 97).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Poul Andersen (S):

Den bedste karakteristisk af det fremsatte beslutningsforslag mener jeg egentlig kunne være, at det er en god dag for verdenssamfundet. Godt nok har det været 40 år undervejs, men det viser betydningen af netop den dialog, der skal være mellem nationer for opnåelse af konsensus på området for, at vi kan få en garanti for, at disse ting kan fastholdes og også fortsætte ud i fremtiden.

Derfor skal man også kigge på indholdet af organisationen, om tingene kan blive holdt ordentligt sammen. Det er da også vigtigt at se på, om de nationer, som egentlig er dem, der har de her våben og er i stand til at bruge dem, bliver dem, der tilslutter sig denne aftale, at de ikke kun fokuserer på det, men også vil fortsætte processen.

Det er faktisk det, der er udtrykt meget klart og tydeligt i det fremsatte forslag, også når man ser på organisationen og opbygningen omkring konferencerne, hvor alle nationer mødes, når vi ser på elementet omkring eksekutivrådet med den gode geografiske fordeling, der er af medlemmerne, og sidst, men ikke mindst: garantien for, at de ting her også bliver overvåget, nemlig af det tekniske sekretariat, der skal forestå den internationale datacentral, driften af den, indsamling af materialerne, men også hele den geografiske fordeling af både målestationer og laboratorier.

Så sagen bygger, som vi ser det, på gode intentioner med kontrol og gensidig informati-

on og måldata, og vi mener også, den er meget klart formuleret med tekster til inspektionsdelen, målestationerne og også omkring selve udvekslingen af dataindsamlingen. Og vi tager det som en helt naturlig ting, at Danmark også medvirker ved oprettelsen af målestationer med de to på Grønland, hvor vi selvfølgelig også deltager procentuelt i betalingen af det.

Vi er meget positive over for det fremsatte forslag.

Jens Hald Madsen (V):

Det bliver meget kort:

Da vores ordfører ikke kunne være til stede, skal jeg sige, at Venstre kan støtte denne ratifikation af FN's traktat om et atomfattende forbud mod atomprøvesprængninger.

Jens Jørgensen (KF):

På samme måde som de to foregående ordførere skal jeg på Det Konservative Folkepartis vegne meddele, at vi tilslutter os forslaget til folketingsbeslutning. Intentionerne i det er beskrevet nøje i bemærkningerne til forslaget, og den meget grundige traktatbeskrivelse med artikler, med elementer, mener vi er en garanti for, at man er på rette vej.

Det fremgår også af bemærkningerne, at det godt kan tage lidt tid, det kan godt tage år, før det effektueres, men vi har de bedste forhåbninger på baggrund af de årelange forhandlinger, nedrustningskonferencen i Genève og efterfølgende, da man forhandlede det i FN på generalforsamlingen i 1996. Vi tilslutter os og håber, at det får effekt.

Villy Søvnald (SF):

Det er angivet i traktatens præambel, at formålet er følgende:

»... at reducere atomvåben globalt med afskaffelse af disse våben samt almindelig og fuldstændig nedrustning under streng og effektiv international kontrol som endemål.«

Jeg siger det her, fordi det i virkeligheden er en ganske, ganske vidtgående og ganske ambitiøs traktat, og det vil vi fra SF's side hilse med meget stor tilfredshed.

Den er kommet i stand efter 40 års forhandlinger om et forbud imod atomprøvesprængninger. Disse forhandlinger har fundet sted under nedrustningskonferencen i Genève, nemlig USA, Rusland, Kina, Storbritannien og Frankrig, deres tilslutning til traktaten, men på grund af indisk modstand var det ikke muligt

at opnå enighed på nedrustningskonferencen. Derfor blev forslagene, i øvrigt på australsk initiativ, viderebragt og vedtaget på FN's generalforsamling den 10. september 1996. 158 lande stemte for, herunder Danmark, 3 imod, Indien, Libyen og Bhutan, mens 5 lande undlod at stemme.

Vi er også meget tilfredse med i SF, at der oprettes en organisation under nedrustningskonferencen i Wien, der har som opgave at sikre efterlevelsen af traktatbestemmelserne og skabe et forum for samråd og samarbejde mellem deltagerstaterne.

Skulle vi pege på svaghederne i traktaten, kan vi i hvert fald se to, måske tre. Den ene er, at ikke alle landene stemmer for. Det er ikke nogen bebrejdelse mod det danske udenrigsministerium, den danske regering, men det er klart, at det er vigtigt at forsøge at få så mange lande med som muligt.

Vi har et punkt, vi er usikre på i SF, og det er, om denne traktat umuliggør det, man kunne kalde sofistikerede, højteknologiske prøvesprængninger som dem, USA gennemførte i Nevadaørkenen for ca. halvandet år siden. Det vil vi være optaget af under udvalgsarbejdet, for vi mener, det er vigtigt også teknisk at sikre, at der ikke er nogen smuthuller, om man så må sige, hvor teknologisk meget udviklede lande reelt vil være i stand til at gennemføre forsøg.

Det sidste, vi vil være optaget af, er, at traktaten træder i kraft ca. 180 dage efter, at 44 i traktaten nævnte lande har ratificeret. Og blandt de 44 lande er der, så vidt vi kan læse, ingen, der har stemt imod eller undladt at stemme. Det vil sige, at alle de 44 lande, der er nævnt, er lande, som er positive over for traktatens gennemførelse, og det giver vel også håb om, at det vil kunne lade sig gøre. Det havde straks været vanskeligere, specielt hvis lande, der var imod, men også hvis lande, der havde undladt at stemme, kunne afgøre traktatens skæbne. Sådan er det ikke.

Hvis traktaten ikke er trådt i kraft efter tre år, indkaldes der til ny konference af et flertal af underskriverne; det synes vi også er en klog beslutning.

Så alt i alt synes vi også, det er en god dag. Vi synes, det er en meget vidtrækkende traktat, og vi vil lægge vægt på, at der hermed er en forpligtelse ikke alene i forhold til nedrustning på atomvåbenområdet og atomprøvesprængningsområdet, men at der faktisk også er som endemål en almindelig og fuldstændig nedrustning

under streng og effektiv international kontrol. Det er en ganske vidtgående sætning.

Elisabeth Arnold (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører på området, hr. Jørgen Estrup, ikke kan være til stede i dag, skal jeg blot kort sige på Det Radikale Venstres vegne, at vi med stor glæde konstaterer, at det nu er lykkedes at nå frem til det tidspunkt, hvor Danmark kan ratificere og tiltræde aftalen om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger.

Det er en god dag – en god dag for freden og en god dag for de fremtidige ordnede forhold i verden. Så derfor et stort ja og et ja tak fra Det Radikale Venstre.

Annette Just (FP):

Allerede for tre år siden stod samtlige danske partier på Den Himmelske Freds Plads i Peking og demonstrerede mod atomprøvesprængninger i Kina og Frankrig.

Det var Enhedslisten, der havde fået udstyret os alle sammen med nogle fine T-shirts med sådan nogle fine atombomber på, og så stod der »non« – det stod også på kinesisk nedenunder; det vil jeg ikke gentage.

Fra den dag var jeg sikker på, at samtlige partier i Danmark var enige i, at vi skulle stoppe atomprøvesprængningerne, og at vi ville tilslutte os FN's totale stop, et altomfattende forbud. Derfor – er jeg lige ved at sige – er dette blot en gentagelse. Naturligvis støtter Fremskridtspartiet, hvad vi har sagt i så lang tid.

Keld Albrechtsen (EL):

Også Enhedslisten deler den glæde, som de andre partier allerede har givet udtryk for: at det trods alt er lykkedes at nå frem til denne traktat og forhåbentlig også på en sådan måde, at den kommer til at træde i kraft.

Det var jo ikke mindst de ganske forfærdelige franske prøvesprængninger i Stillehavet og tilsvarende planer i Kina, som bragte denne sag på spidsen, som fru Annette Just også var inde på for et øjeblik siden, også i Beijing.

Det eneste, som jeg synes kan dryppe en dråbe malurt i bægeret, er, at det ikke er lykkedes at få løst det indiske problem, den indiske indvending. Man må jo forstå – det håber jeg også ministeren gør – at der bag Indiens modvilje mod denne traktat ligger et reelt problem, nemlig det, at lande som Frankrig og USA, formentlig også Kina og Storbritannien, i øjeblikket dog

næppe Rusland, er i stand til at fortsætte udviklingen af kernevåbensystemer på baggrund af simulerede prøvesprængninger. Altså man kører nu over på edb-tests, og det siges blandt eksperter at være tilstrækkeligt til udvikling af nye generationer af atomvåben.

Et land som Indien ser derfor foran sig en situation, hvor man i en Nord-Syd-konflikt altså har et magtmonopol i Nord, hvor man fra de nordeuropæiske og amerikanske stormagters side ønsker at bevare dette monopol, og den tredje verden må så ikke få lov til tilsvarende at have atomvåben.

Jeg siger ikke, at Indiens position er en berettiget position, for ingen er efter min mening berettiget til at have atomvåben, men den er forståelig, for set fra Brasilien, Indien og andre af tredjeverdens stormagter kan det ikke i længden være acceptabelt, at de oprindelige atommagter fortsætter udviklingen af atomvåbenene og fastholder det magtmonopol globalt set, som bygger på disse atomvåben.

Så man må altså sige, at desværre løser traktaten ikke dette indbyggede problem, og jeg håber, det er noget, som ministeren er opmærksom på, og som man vil arbejde videre med, også hvis det bliver nødvendigt at indkalde til en ny konference om sagen.

Men alle disse bemærkninger til trods vil jeg igen understrege, at det er en glædens dag, at vi kan få denne traktat ratificeret.

Arne Melchior (CD):

Kun en tåbe frygter ikke nuklearvåben. CD medratificerer for fuld udblæsning og med glæde.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):
Hr. Søvnald rejste spørgsmål om de såkaldte subkritiske forsøg, tror jeg den rigtige betegnelse er, som USA har gennemført i 1997. Det er underjordiske sprængninger, som ikke når det kritiske niveau, hvor der er tale om kernevåbensprængninger.

Ifølge den amerikanske administration er disse subkritiske prøvesprængninger i fuld overensstemmelse med alle forpligtelser i CTB-traktaten. Formålet er at varetage nødvendig sikring af våbenbeholdningerne. Det er et emne, som vi kan komme nærmere ind på under udvalgsdrøftelserne, hvis det ønskes.

Jeg må så gøre opmærksom på, at det er en forudsætning for, at traktaten kan træde i kraft, at 44 nærmere angivne lande har undertegnet.

Blandt dem har endnu Indien, Pakistan og Nordkorea ikke undertegnet. Så sent som i efteråret 1997 tilkendegav både Indien og Pakistan, at de ikke havde til hensigt at tiltræde traktaten. Indien har bl.a. fremhævet, at traktaten ikke er omfattende nok, og derfor er der betydelig usikkerhed om, hvornår denne traktat kan træde i kraft.

Jeg vil med al respekt for hr. Keld Albrechtsens ræsonnementer sige, at jeg tror, det er meget vigtigt at være opmærksom på, at konflikten Indien/Pakistan er en måske nok så væsentlig årsag til ikkeunderskrivelsen og i øvrigt også måske fra Indiens side langsigtede balancesynspunkter i forhold til specielt Kina.

Men også det er noget, vi kan komme ind på under udvalgsbehandlingen. Jeg kan slutte med stor glæde at konstatere, at der er fuld opbakning til, at Danmark kan ratificere denne traktat.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 75:

Forslag til folketingsbeslutning om Thulebasen.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Villy Søvndal (SF). (Fremsat 25/11 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Selv om det er den danske regering, der fører Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik, og selv om udenrigs- og sikkerhedspolitik ikke er

omfattet af hjemmestyreloven, lægger regeringen meget stor vægt på at føre en åben dialog med Grønlands hjemmestyre om alle spørgsmål, der har betydning for Grønland, og det gælder også udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Som led i dette nedsattes der i efteråret 1995 en permanent dansk-grønlandsk embedsmandsgruppe under ledelse af den administrerende direktør for Grønlands hjemmestyre og Udenrigsministeriets direktør. Denne gruppe kan drøfte alle udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål, der vedrører Grønland, og som man fra dansk eller grønlandsk side måtte ønske at bringe op. Gruppen mødes ifølge kommissoriet mindst to gange årligt; i praksis har mødefrekvensen været højere.

Embedsmandsgruppens første store opgave var at foretage en grundig gennemgang af overenskomsten af 27. april 1951 om forsvaret af Grønland, den såkaldte forsvarsaftale med tillægsaftaler. Arbejdet med gennemgang af forsvarsaftalen med tillægsaftaler blev afsluttet i foråret 1997. En oversigt over eksisterende og stadig gældende tillægsaftaler er oversendt til de amerikanske myndigheder for at få dem afstemt med de amerikanske optegnelser.

Statsministeren og landsstyreformanden besluttede på deres møde den 31. januar 1997, at det dansk-grønlandske udenrigs- og sikkerhedspolitiske embedsmandsudvalg i forlængelse af gennemgangen af forsvarsaftalen med dertil hørende tillægsaftaler skulle vurdere, hvorvidt der var behov for en opdatering af forsvarsaftalen af 1951.

Embedsmandsgruppen har drøftet spørgsmålet på møder i maj 1997 og september 1997. Desuden drøftede jeg spørgsmålet med landsstyreformanden den 28. oktober 1997 under mit årlige besøg i Nuuk. Fra Grønlands side har man udtrykt ønske om en genforhandling bl.a. under henvisning til en række konkrete problemer vedrørende f.eks. miljøoprydning og skatter og afgifter.

Under mit besøg i Nuuk gentog jeg på regeringens vegne, at Danmark ikke finder det hensigtsmæssigt at rejse spørgsmål om en genforhandling af forsvarsaftalen over for USA eller at forsøge at rokke ved kerneelementerne i aftalen. I stedet foreslår regeringen at løse eventuelle konkrete problemer ved hjælp af tillægsaftaler til den nuværende aftale.

De fleste grønlandske substantielle problemer kan imødekommes uden en egentlig gen-